

Pop Art'ın Günümüz Duvar Kağıdı Desenlerine Etkisi The Effect of Pop Art on Today's Wallpaper Patterns

Dr. Öğr. Üyesi Nazlı BENLİOĞLU*
Yağmur YÖRÜK**

DOI: 10.46641/medeniyetsanat.1669405

Araştırma Makalesi / Research Article

Öz

Bu çalışma, Pop Art akımının günümüz duvar kâğıdı desenleri üzerindeki etkilerini tarihsel ve estetik bağlamda incelemeyi amaçlamaktadır. Popüler kültür imgelerini sanata taşıyarak elitist sanat anlayışını sorgulayan Pop Art, 1960'lı yıllarda seri üretim, tüketim nesneleri ve medya görselleri aracılığıyla gündelik yaşamla sanatı yakınlaştırmış; bu yaklaşım, iç mekân tasarımında yeni ifade biçimlerine zemin hazırlamıştır. Araştırma kapsamında nitel bir yöntem olarak görsel analiz kullanılmış; Pop Art'ın öncüsü olan sanatçıların (Warhol, Lichtenstein, Hamilton) eserleriyle, bu estetikten esinlenen tarihsel ve çağdaş duvar kâğıdı örnekleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bulgular, Pop Art'ın yalnızca ikonografik açıdan değil, üretim felsefesi açısından da duvar kâğıdı tasarımlarını etkilediğini ortaya koymuştur. Tekrarlayan desen yapıları, cesur renk kullanımı ve grafik form tercihleri, 1960'lardan itibaren birçok tasarım firması ve sanatçı tarafından benimsenmiş; özellikle İngiltere ve Amerika'daki üreticiler tarafından popüler hale getirilmiştir. Duvar kâğıdı tasarımları, yalnızca dekoratif işleviyle değil, aynı zamanda tüketim kültürünün görsel temsilleri olarak da değerlendirilmiştir. Andy Warhol'un "Flowers" serisi ile Maija Isola'nın "Unikko" deseni gibi örnekler, sanat ve tasarım disiplinlerinin iç içe geçtiği noktaları göstermiştir. Ayrıca, günümüz üreticilerinden Flavor Paper, Wallpepper Group ve United DeSoto gibi firmaların Pop Art temalı koleksiyonları, bu mirasın dijital çağda da etkisini sürdürdüğünü kanıtlamaktadır. Araştırmanın temel sonucu, Pop Art'ın estetik ilkeleriyle şekillenen duvar kağıtlarının, mekân tasarımında yalnızca sanatsal değil aynı zamanda kültürel bir ifade biçimine dönüştüğüdür. Pop Art, iç mekanların görsel kimliğini dönüştürerek, duvar yüzeylerini tüketim kültürünün eleştirel bir aynası ve sanatsal anlatının yeniden üretim alanı haline getirmiştir. Böylece duvar kâğıdı, sanatı gündelik yaşama entegre eden ve kültürel mirası çoğaltılabilir bir yüzeye taşıyan melez bir medya formu olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Pop Art etkili duvar kağıtları, yalnızca görsel estetiğiyle değil, aynı zamanda modern tasarım anlayışındaki dönüşüme sağladığı katkıyla da çağdaş iç mekân pratiğinde önemli bir yer edinmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pop Art, Duvar Kâğıdı, Görsel Kültür, Tüketim Estetiği, İç Mekân Tasarımı

Abstract

This study aims to examine the influence of the Pop Art movement on contemporary wallpaper patterns within a historical and aesthetic context. By integrating elements of popular culture into art and challenging elitist notions of artistic value, Pop Art bridged the gap between everyday life and visual culture through mass production, consumer goods, and media imagery during the 1960s. The research employs a qualitative visual analysis method, comparing the works of key

* Çalışma 753133 No'lu "Pop Art'ın günümüz duvar kâğıdı desenlerine etkisi", "The effect of pop art on today's wallpaper patterns" isimli tez çalışmasından üretilmiştir.

* Yaşar Üniversitesi, nazli.benlioglu@yasar.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5004-8235

** Yaşar Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanatta Yeterlik Doktora Bölümü, yorukyagmur@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2850-0798

Pop Art figures (Warhol, Lichtenstein, Hamilton) with both historical and contemporary wallpaper designs inspired by this aesthetic. Findings reveal that Pop Art influenced wallpaper not only in terms of iconography but also through its production philosophy. Repetitive motifs, bold colors, and graphic forms have been widely adopted by designers and manufacturers since the 1960s, particularly in the UK and the US. Wallpapers became not only decorative surfaces but also visual manifestations of consumer culture. Examples such as Andy Warhol's Flowers series and Maija Isola's Unikko design illustrate the convergence of art and design. Moreover, contemporary producers such as Flavor Paper, Walpepper Group, and United DeSoto continue to reflect the legacy of Pop Art in the digital age. The core conclusion of this study is that wallpapers shaped by Pop Art aesthetics have evolved into cultural tools that define spatial identity beyond their decorative function. By transforming walls into reflective surfaces of consumerist critique and artistic reproduction, Pop Art repositioned wallpaper as a hybrid medium that integrates art into everyday life and visual culture. Consequently, Pop Art-inspired wallpapers hold a significant place in contemporary interior design, not only through their visual appeal but also by contributing to the broader transformation of modern design sensibilities.

Keywords: *Pop Art, Wallpaper, Visual Culture, Consumer Aesthetics, Interior Design*

Giriş

Gündelik hayatta görsel çekiciliği gözardı edilemeyecek ölçüde olmakla birlikte, duvar kağıtları, ana akım tasarım tarihi içinde öne çıkan bir alan olmamıştır. Buna rağmen özellikle iç mimarinin uygulama alanı içine girmesi sebebiyle kaynaklarına ulaşılabilir. Tarihsel olarak mekanların tarzını belirleyen, insanların beğenilerini yansıtan ve hatta statü belirleyen işlevsel araçlar olmuştur. Hiç kuşkusuz 19. yüzyıl sonunda İngiltere'de William Morris uygulamaları, tasarımcısıyla anılan görüntüler arasına yerleştirmiştir. Her ne kadar 20. yüzyıl ilk yarısındaki Modernizm idealleri bu "dekoratif" yaklaşımdan uzaklaşsa da ikinci yarısındaki gelişmeler heyecan verici olmuştur. Özellikle iki dünya savaşı sonrasında Pop Art, tüketim kültürüne ait görselleri ve gündelik yaşam objelerini sanata dahil ederek sanatı halka daha yakın hale getirmiştir. Söz konusu görüntüler müzelerden çıkararak halka ulaşılabilir kılmış ve geliştirmekte olan teknolojilerle de kolay üretilebilir hale getirmiştir. Yaklaşımları farklılık göstermekle birlikte Amerika ve İngiltere'de eş zamanlı olarak doğan bu sanat akımı içerisinde yer alan Andy Warhol, Roy Lichtenstein ve Richard Hamilton gibi sanatçılar, serigrafi ve tekrarlayan motifler gibi tekniklerle popüler kültür unsurlarını sanatsal temsillere entegre ederek geniş kitlelere farklı alanlarda ulaştırmıştır.

Bu çalışma, mekân ve desen ilişkisi ile 1960'lı yılların Pop Art tasarımlarının ortaya çıktığı dönemden günümüz duvar kağıtlarına tasarım ve uygulama etkilerini incelemektedir. Araştırma, Pop Art'ın kökenlerinden başlayarak duvar kağıdının işlevsel ve dekoratif rolündeki dönüşümü tarihsel bir çizgide ele almaktadır. Bulgular, Pop Art'ın seri üretim felsefesi ile modern duvar kağıdının, yalnızca bir dekorasyon ürünü olmanın ötesinde tüketim toplumunun sanat anlayışını yansıtan bir araç haline geldiğini göstermektedir. Sonuç olarak, Pop Art'ın etkisiyle duvar kâğıdı, geleneksel bir tasarım ögesi olmaktan çıkarak çağdaş beğenilere hitap eden ve sanat ile tüketim kültürü arasındaki ilişkiyi yansıtan bir medya formuna dönüşmüştür.

Bu çalışmada duvar kağıtlarının kullanımı, Pop Art dönemi ve o dönemin günümüz duvar kağıtlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Buna bağlı olarak, görsel analiz yöntemi kullanılmaktadır. Öncelikle Pop Art dönemini tanımlayan sanatçılar ve eserleri

seçilmiş (Richard Hamilton, Andy Warhol, Roy Lichtenstein) ve bu eserlerin basılı duvar kağıdı alanındaki yansımaları belirlenmiştir. Sonrasında güncel olarak üretimi süren, Pop Art eserleri yaklaşımını taşıyan duvar kağıtları görselleri incelenmiştir.

1. Duvar Kağıtları

Tarih boyunca her kültür içinde bulunduğu dönemin koşullarına göre mekanları özellikli hale getirmiştir. Avrupa'da Orta Çağ ve Rönesans dönemlerinde duvar halıları ve asılan diğer çeşitli kumaşlar yalnızca belirli kesim için ulaşılabilir olmuştur. Ticaretin aksadığı dönemlerde tekstil ürünlerinin gelmemesi sonucu ise İngiltere'de duvar kağıtları temin edilmeye başlanmıştır (Newall, Unwin, 2011). İç mekanları süslemek amacıyla duvar yüzeylerine uygulanan, farklı desen ve renklerde üretilen bu dekoratif malzemenin ilk örnekleri 16. yüzyılda Avrupa'da ortaya çıkmıştır. Öncelikle pahalı tekstil ürünlerine alternatif olarak zengin kesim tarafından tercih edilmiştir. Çin'den Avrupa'ya yayılan duvar kağıdı, başlangıçta ahşap baskı yöntemleriyle üretilmiş ve aristokrat çevrelerde prestij unsuru olarak kullanılmıştır Avrupa'da bilinen en eski duvar kağıdı, İngiltere'de Cambridge Üniversitesi'nin yemek salonunda bulunmaktadır. Bu duvar kağıdı 1509 yılında Hugo Goes tarafından, İslami prototiplerden esinlenerek ahşap baskı tekniği ile üretilmiş damask tarzı bir nar tasarımına sahiptir (Watson, 2017). İngiltere'de ciddiyetsizliği sebebiyle 17. yüzyıl ortasında yasaklanan duvar kağıtları tekrar popüler olsa da Çin'den gelen el boyaması duvar kağıtları gibi ürünlere eklenen vergiler sebebiyle erişilebilirliği sınırlı kalmıştır (Newall, Unwin, 2011).

19. yüzyılda Sanayi Devrimi ile birlikte, seri üretim tekniklerinin gelişmesi duvar kağıdının daha ekonomik ve ulaşılabilir hale gelmesini sağlamış, halkın geneli tarafından evlerinde tercih edilmeye başlanmıştır. Kullanımın yaygınlaşması ile ürünler, desenler, renkler, kabartmalar gibi farklı tekniklerle çeşitlenmiştir. William Morris, doğal formları temel alarak özgün bir desen anlayışı ile duvar kağıdı alanında hem yenilikçi hem de radikal bir anlayışı temsil etmiştir. 1860'ların başlarında Britanya'da duvar kağıdı piyasası büyürken Morris'in tasarımları, aristokrat çevreler ve sanatçılar arasında popülerlik kazanmıştır (Mason, 2018).

19. yüzyıl sonunda, Arts & Crafts'ın geleneksel görsel ve üretim biçimlerini koruma fikri ile Art Nouveau'nun süslemeci yaklaşımı ve Modernizm'in yalınlaşma idealleri bir arada devam etmiştir. Modernizm işlevselliği savunurken, tamamen "süsleme" karşıtı ilkeleri benimsemiştir. Öyle ki, 20. Yüzyıl başındaki önemli eleştirmenlerden biri olan Adolf Loos 1908 yılında yayınlanan "Süsleme ve Suç" başlıklı yazısında; "modern süslemeci ya kültürel anlamda tembel ya da patolojik bir vakadır...üretimleri şu anda entellektüel kişiler için katlanılamazdır ve kısa süre içinde herkes için böyle olacaktır" demiştir (Woodham, 1997:33). 1920'lerde yüzeysel süslemenin reddedilmesi sonrası, mimar ve eleştirmenler tarafından nadiren bahsedilir olmuştur. Buna rağmen, bahsi geçen süsleme, güncel yaklaşımlara göre uyarlanarak görsel üretim uygulamalarında varlığını sürdürmüştür (Necipoğlu vd., 2016).

Modern hareket I. Dünya Savaşı öncesi belirginleşerek, 1920'ler itibarıyla yaygınlaşmış ve Uluslararası Stil ile 1920'lerden 1960'lara kadar olmak üzere, iki ana aşamada gelişmiştir (Woodham, 1997). Modernist ideallerin ifade biçimi olan yalınlık, Rusya'da politikada olduğu gibi sanatta da radikal yaklaşımlar benimsenerek oluşan Konstrüktivizm ile ilişkilidir. Endüstriyel üretim için geometrik tasarım yaklaşımı, yeni düzeni toplumsal yarar düşüncesiyle yasıtmaktaydı. Bu yaklaşım, politik ifadeden bağımsız görsel stil

olarak Avrupa ve Amerika’da Modernist üretimin temelini oluşturmuştur. Her ne kadar iki dünya savaşı ile bölünmüş olmasına karşın İsviçre tasarım ekolü etkisiyle Uluslararası Stil başlığı altında sürdürülmüştür. Söz konusu ideallerin etkisi azalırken yükselen tüketim kültürü içerisinde özellikle Amerika’da daha önce hiç olmadığı kadar renkli dergi reklamları, panolar, televizyon ve sinema ile, yepyeni bir dünya ortaya çıkmıştır (Bradbury, 2014).

2. Pop Art

Pop Art, sanat ve kültüre baskın geleneksel yaklaşımlara karşı İngiltere’de 1950’lerin ortasında ve Amerika’da 1950’lerin sonunda ortaya çıkmış ve 1960’larda zirvesine ulaşmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Buhran’ın ardından ekonomik ve politik açıdan istikrarlı bir büyüme sürecine girmiş; bu refah dönemi, toplumsal modernleşmenin hız kazanmasına ve popüler kültürün yükselişine zemin hazırlamıştır. Genişleyen tüketim alışkanlıkları ve kitle iletişim araçlarının etkisiyle şekillenen bu kültürel ortam, 1950’li yıllarda Pop Art’ın doğuşuna olanak tanımıştır. Soyut Dışavurumculuğa bir tepki olarak ortaya çıkan bu sanat akımı, Amerika ve İngiltere’de birbirinden bağımsız biçimlerde gelişmiş; sanatçılar, tüketim ürünleri ve medya imgeleri üzerinden hem eleştirel hem de ironik yaklaşımlarla popüler kültürü yeniden yorumlamışlardır. Pop Art’ın adlandırılması da bu sanat anlayışının geniş kitlelere hitap eden kültürel fenomenlerle olan doğrudan ilişkisini yansıtmaktadır (Osterwold, 2007).

Genç sanatçılar, sanat okullarında onlara öğretilen ve müzelerde gördükleri ile kendi gündelik hayatlarında gördükleri arasında bağlantısızlık hissetmekteydi. Böylece görsel üretimi için odaklarını Hollywood filmleri, reklamlar, ürün ambalajları, pop müzik ve çizgi romanlara yönelttiler. Sanatçı Richard Hamilton 1957’de, mimar olan arkadaşları Peter ve Alison Smithson’a Pop Art’ın özelliklerini şöyle listelemiştir; Popüler (geniş izleyici kitlesi), Geçici (kısa dönemli çözüm), Gözden çıkarılabilir (kolayca unutilan), Düşük maliyetli, Seri üretilen, Genç, Esprili, Seksi, Hileli, Gösterişli, Ticari. Modernist eleştirmenler ise, bu kadar “aşağı” konular ve ele alınışlarıyla ilgili dehşete düşmüş olsalar da gündelik hayatın çok tanıdık parçalarının bağlamlarından çıkarılan farklı bir şekilde ele alınmalarıyla yeni anlam kazandırılmaları eğilimi Post Modernizm başlangıcı olarak da görülmektedir (Tate, 2024).

Hareketin yükselişi, tüketim kültürünün hızla yayılması ve seri üretim teknolojilerindeki ilerlemelerle desteklenmiştir. Andy Warhol ve Richard Hamilton gibi sanatçılar, tanınmış kültürel ikonları ve motifleri eserlerine dahil ederek sanatı çağdaş toplumun bir yansıması haline getirmiş ve daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamışlardır (Jackson, 2002). Hamilton, "İşte Yarın" sergisinde 1959’da “Bugünün Evlerini Bu Denli Farklı, Bu Denli Cazip Kılan Nedir?” adlı kolajında “Pop” terimini kullanarak akımın adını ortaya koymuştur (Akay, 2002) (Bkz. Görsel 1).

Görsel 1. Richard Hamilton, “Bugünün Evlerini Bu Denli Farklı, Bu Denli Cazip Kılan Nedir?”, 1956

Andy Warhol, serigrafi baskı tekniğiyle popüler tüketim nesneleri Coca-Cola şişeleri, Campbell çorba kutuları ve Marilyn Monroe, Kraliçe Elizabeth gibi ikonik ünlü yüzler portrelerini işleyerek sanatı seri üretim estetiğiyle birleştirmiştir. Popüler kültür ikonları, sahip oldukları değerden fazlasını kazanmaktadır. Örnek vermek gerekirse; popüler olan bir film, özdeşleşme duygusunu maddi kazanca dönüştürmek için, popülerleşme sürecini bir tüketim ürününü tanıtarak devam ettirmektedir. Dolayısıyla Warhol, büyük boyutlu çalışmalarında, popüler kültür ikonlarına karşı duyulan hayranlığı eleştirmiştir. Popüler kültür dünyasında, tüketicilerin neyi seçip, tüketeceği, kendi kontrolleri dışında gelişmiştir (Lynton, 1982).

El ile üretilmiş izleniminden olabildiğince uzak durmaya çalışan sanatçı, geleneksel yaklaşımlara tepki olarak üretilen seri üretim eserlerinden “Çiçekler (1964)” isimli çalışması ile ön plana çıkmıştır (Bkz. Görsel 2). Bu resimlerde yer alan asimetrik, doğada yer almadığı sanılan ve tekrarlanan çiçek formu sanatçının hedeflediği yüzeyselliğe ulaşmıştır. Tekrarlı desen, farklı renklerde üretilerek izleyicide bir dekorasyon algısı yaratarak günümüzdeki duvar kâğıdı etkisini yaratmıştır. Ayrıca sanat eserinin öznelliğini ve hikayesini sorgulayan tutumunu gözler önüne sermiştir (Crow, 1987).

Görsel 2. Andy Warhol, "Flowers", 1964

Roy Lichtenstein, çizgi roman estetiğini büyük boyutlu tuvallere taşıyarak Ben-Day noktaları tekniğiyle popüler kültür eleştirisi yapmıştır (Kalfa, 2019). Sanatçı, karikatür tekniğini tuval üzerinde uygularken, resimlerinde, fırça ve boya ilişkisini gizleyerek pentürel üsluptan olabildiğince uzaklaşmıştır (Bkz. Görsel 3). Hatta, eserlerin tamamen el yapımından uzak, sanki matbaadan çıkmış gibi görünebilmesi için *Ben Day* noktalama tekniğini kullanmıştır. Bu noktada sanatçı, aynı felsefe ile kişisellik barındırmadan fabrika mantığında eser üreten Andy Warhol ile paralel algıdadır (Kalfa, 2019).

Görsel 3. Roy Lichtenstein, "Masterpiece", 1962

Pop Art, Amerika'da televizyon, radyo, gazeteler ve dergiler gibi kitle iletişim araçlarının etkisiyle gelişmiş, tüketim kültürünün etkisi altında kalmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra değişen ekonomik sistem ve tüketim alışkanlıkları sebebiyle sanat ortamında güçlü şekilde hissedilmiştir (Öğüt, 2008). Sanatçılar, güncel konuları ve tüketim nesnelerini eserlerinde kullanmışlardır. Reklamcılık ve kitle iletişim araçlarından alınan imgeleri kullanarak, dönemin üretim ve pazarlama alanındaki hızlı gelişmelerini sanat eserlerinde yansıtmışlardır. Sıradan nesneler, bu şekilde sanatsal sembollere dönüşmüştür (Jackson, 2002). Dönem sanatçıları, Soyut Dışavurumcuların geniş çaplı soyut tablolarında görülen etkileyici sanatsal yöntemlerin aksine, serigrafi ve seri üretim gibi ticari reklam tekniklerine odaklanan bir perspektife sahiptirler. Bu sanatçılar, geleneksel özgünlük ve değer anlayışlarını bırakarak, resimlerinde gerçekçiliği, günlük ve sıradan imgeleri, aynı zamanda yüksek dozda ironiyi tercih etmişlerdir (Honnef, 2006). Söz konusu imgeler gündelik hayat nesnelerinden etkilendiği gibi yine bu nesneleri de dönüştürmüştür.

3. Pop Art Dönemi Duvar Kağıtları

Gündelik nesnelerin sanatsal dönüşümü, yalnızca galerilerdeki eserlerle sınırlı kalmamış; iç mekân tasarımı gibi yaşam alanlarının görsel kimliğini de derinden etkilemiştir. Sanatın belli çevrelere ait, belli kodları içeren duruşundan tanıdık imgeleri kullanıma geçişi tüketim ürünlerini de etkilemiştir. Gündelik hayatın vazgeçilmez unsurlarından, mekanlarda her

dönem kendine özgü stilleriyle yer alan duvar kağıtları da yine Pop art yaklaşımından etkilenmiştir. Tasarımların, kitleler için hızlı ve ekonomik olması gereken bu yeni düzende, birçok tasarımcı ve sanatçı ticarileşmeye eleştiri getirse de iç tasarım konseptlerinde yenilikçi fikirler geliştirerek bu eleştirilere alternatif çözümler sunmuştur. Sanat eserlerinin çoğaltılması ve günlük tüketim ürünlerine dönüşmesi, Pop Art'ın temel felsefesi olduğu gibi, duvar kağıtları da bu felsefeyle uyumlu bir ürün olarak ortaya çıkmıştır (Lynton, 1982). Duvar kağıtları sadece görsellerinde taşıdığı Pop Art çizgilerinden değil, aynı zamanda felsefe olarak Pop Art'ın bir ürün popülerleşmesi, seri üretimi başlatması, tüketim objesi haline getirmesi ve kullanılmayanları ötekileştirmesi ile bu akımın anlayışı ile belirgin bir paralelliktedir. Tasarımın tekrarıyla elde edilen duvar kâğıdı desenleri, Pop Art sanat akımının tekrarlılık felsefesiyle örtüşmektedir. Warhol'un "Aynı şeye ne kadar çok bakarsanız, daha iyi ve daha boş hissedersiniz" sözü, sanatın teklik algısını sorgulayarak tekrarlanan imgelerin anlamını kaybedip daha iyi hissettiren bir yöne evrilmeyi vurgulamaktadır (Warhol, Hackett, 2007).

Andy Warhol'un 1964 tarihli "Flowers" serigrafı baskıları ve Marimekko'nun ünlü "Unikko" (gelincik) desenleri, 1960'ların modern sanat ve tasarım anlayışını şekillendiren iki önemli çalışmadır. Warhol, doğadan aldığı çiçek motiflerini serigrafı tekniğiyle sanata dönüştürerek, seri üretimin estetik değerlerini vurgulamış ve sanatın dekoratif bir nesneye dönüşmesini sağlamıştır. Aynı dönemde Marimekko, Maija Isola'nın tasarımlarıyla doğadan ilham alan sade ve cesur desenler yaratmış, İskandinav tasarım ilkeleriyle uyumlu bir modernlik sunmuştur. Her iki çalışmada da dönemin canlı renk paletleri ve tekrarlı grafik formları öne çıkmış, seri üretim teknikleriyle geniş kitlelere ulaşmıştır. Warhol'un Pop Art'taki tüketim kültürünü eleştiren yaklaşımı ile Marimekko'nun gündelik hayatı güzelleştiren işlevsel tasarımları, doğa teması etrafında birleşirken, sanat ve tasarım dünyasında sanatı halkın erişimine açma fikrini ortak bir zemin olarak paylaşmıştır (Bkz. Görsel 4).

Görsel 4. Maija Isola, "Unikko", 1964

İngiltere’de Duvar Kağıdı Üreticileri (The Wall Paper Manufacturers Ltd) yüzyılın başından itibaren sektörün öncüsü olmuştur. 1961’de ise Vymura duvar kağıtlarının üretilmesi ile pazar değişmeye başlamıştır. Vinil kaplamalar, geleneksel duvar kağıtlarına göre daha pahalı olsa da dayanıklılığı ve yıkanabilir olmasıyla özellikle mutfak ve banyolarda da kullanılarak yaygınlaşmıştır. Üretici firması ICI ise on yıl sonu itibarıyla ev pazarının çoğunu kazanarak otuzdan fazla ülkeye de satış yapar hale gelmiştir (Jackson, 2002). Dolayısıyla alandaki tasarım eğilimleri dünyanın birçok yerinde uygulanır olmuştur. Böylece, basılı tekstil ve duvar kâğıdı ürünlerinin 1960’larda kazandığı popülarite ile sağlamlaşan pazar sayesinde, tasarım odaklı yeni birçok üretici firma oluşmuştur. Bunlardan bir tanesi olan Conran Fabrics, İngiltere’de Pop estetiğini heyecanla benimsemiştir. On yılın sonunda stüdyo, Graphic adlı rakamlara dayanan tipografik motiflerden oluşan koleksiyonu satışa sunmuştur (Bkz. Görsel 5) (Jackson, 2002).

Görsel 5. Conran Fabrics, “Graphic 2”, 1970

Yine aynı dönemde Warner&Sons adlı firma Isometric adlı Sue Palmer tasarımını üretmiştir. Bu pointilist desen, Warner’ın Stereoscopic Koleksiyonu’nun bir parçası olarak Pop Art ve özellikle Andy Warhol baskıları ile Roy Lichtenstein resimleri etkilidir (Bkz. Görsel 6) (Jackson, 2002).

Görsel 6. Sue Palmer, "Isometric", 1968

Amerika’da ise 19. yüzyıl sonundan itibaren var olan Novelty Wallpapers firması 1960’larda United DeSoto olarak pazarın sıçrayışıyla ön plana çıkmıştır. 1966’da çizgi roman ve film karakterlerine dayanan Feminique koleksiyonu üretilmiştir. 1968’de ise Bravo ismiyle “Yeni Kuşak için Genç Fikirler” ifadesiyle bir Pop koleksiyonu pazara sunulmuştur (Bkz. Görsel 7). Dönemin ünlü Wallpaper&Wallcoverings Dergisi, koleksiyon hakkında “her açıdan devrim niteliğinde” yorumunu yayınlamıştır (Jackson, 2002:164). Böylece pazarda her zevke, her kesime uygun duvar kağıtları erişilebilir hale gelmiştir.

Bu döneme ait duvar kağıtları, canlı renkler ve tekrarlanan görsellerle duvarları süslemektedir. Pop Art’ın getirdiği parlak renkler ve çeşitli yeni şekiller, savaş sonrasının karanlık anıları unutturma amacı taşımaktadır. Birçoğu, geleneksel duvar kağıtlarını değiştirerek evlerinde yeni desenlere yer açmanın, geçmişin izlerinden uzaklaşmanın bir yolu olduğunu düşünmüştür. Bu on yılın ikinci yarısında soyutlamanın nesnelliğine karşı duruş oldukça belirgindir. Çiçek gücü düz çiçek görselleri çığırını yaratırken, aynı dönemdeki Psychedelia görsellerde akışkanlık ile renk ve kompozisyonlarda genişleyen bir özgürlük yaratmıştır. Bu etkinin artarak devam ettiği 1980’ler ve 1990’lar sonrasında 21. yüzyıla gelindiğinde neredeyse geçmişin tüm yaklaşımları dijital üretim yöntemleriyle çoğaltılabilir olmuştur. Her ne kadar çeşitlilik her zamankinden fazla olsa da, 20. yüzyılın belirgin yaklaşımları ön plana çıkmayı sürdürmektedir.

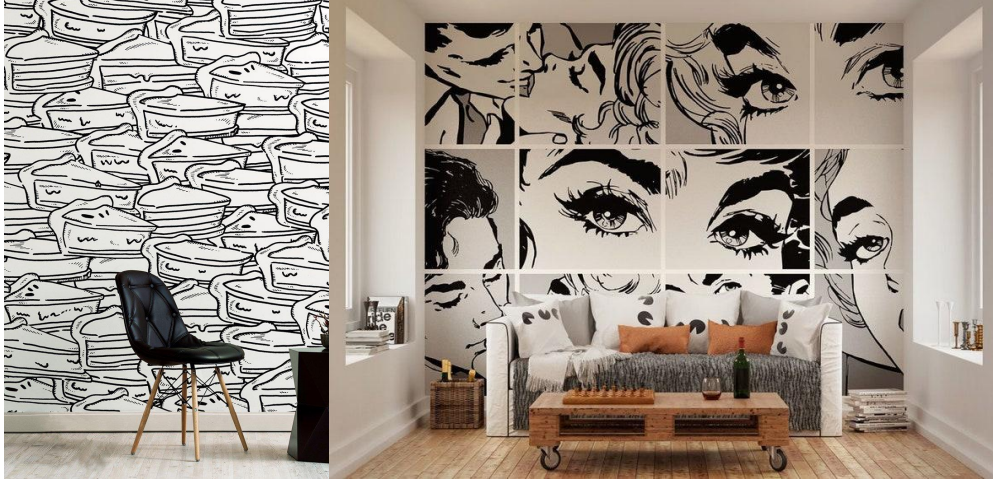

Görsel 7. United DeSoto, Bravo Koleksiyonu "Where It's At", 1968.

4. Pop Art Etkili Duvar Kâğıdı Tasarımları

Günümüzde duvar kâğıdı, sadece ev dekorasyonunda değil, ofis, otel ve restoran gibi farklı mekanlarda da önemli bir estetik öğe olarak tercih edilmektedir. Mevcut trendlere bakıldığında, büyük ve çarpıcı desenler, doğal dokular, metalik yüzeyler ve geometrik motifler öne çıkmakta; duvar kâğıdı, klasik işlevinin ötesine geçerek, mekanlara sanatsal bir dokunuş katmaktadır (Kelly, 2019). Dijital üretim yöntemlerinin 21. yüzyıl itibarıyla birçok alana yayılması, görsel ve ürün çeşitliliğini hızla artırmıştır. Sürekli yenilenen pazarda geçmişin görselleri ile yeni uyarlamaları uygulanabilmektedir. Belli yaklaşımlar ise popüleritesini kaybetmeden birçok alanda gözlemlenebilmektedir. Özellikle gençlere yönelik olduğu düşünülen birçok mekân için 1960'lardan gelen Pop yaklaşımını güncelliğini kormaktadır.

Wallpepper Group'un Waro ile iş birliği yaparak oluşturduğu kapsül koleksiyonu bulunmaktadır. Cream amb isimli iki boyutlu illüstratif duvar kâğıdı tasarımları, Pop Art'ın çizgisel ve senografik etkilerini taşımaktadır (Bkz. Görsel 8). Gündelik objeler, detaylı çizimler ile tekrarlı vurgulanmıştır. Benzer şekilde, Wall Street Wallpaper'ın siyah-beyaz duvar kâğıdı, özellikle karelere bölünmüş illüstrasyonlar Roy Lichtenstein'in çizgi roman eserlerinden esinlenilerek karikatürize görsel algısını oluşturmaktadır (Bkz. Görsel 9). Bu çizgi roman karelerinden bir örnek sanatçının Masterpiece adlı eseridir (Bkz. Görsel 3).

Görsel 8. Wallpaper Group, Cream amb Wallpaper, 2019

Görsel 9. Wall St Wallpaper, Black and White Pop Art Wall Mural, 2018

Flavor Paper duvar kâğıdı şirketinin Andy Warhol Koleksiyonu adı altında oluşturduğu seride çiçek görsellerinin farklı renklerde ve boyutlarda kullanıldığını görülmektedir. Sanatçı tarafından 1964'te yaratılan bu eser, günümüzde hala çok popüler bir görseldir ve güncel olarak satışta (Bkz. Görsel 10).

Görsel 10. Flavor Paper, Small Flowers, Andy Warhol Collection, 2015

Günümüz duvar kağıtlarından bir başkası olan Banana Drop ise, LEEMO tarafından tasarlanan, adeta Andy Warhol'un New York çıkışlı rock grubu The Velvet Underground için tasarladığı albüm kapağında yer alan serigrafi baskı sarı muz görselinin yeniden yorumlamasıdır (Bkz Görsel 11 ve 12).

Görsel 11. Andy Warhol, “The Velvet Underground Cover”, (1967) ve Banana Drop Wallpaper, 2019

Tüketim kültürünü eleştirel bir biçimde görselleştiren Pop Art imgeleri, günümüz iç mekan estetiğinde, özellikle duvar kağıdı desenlerinde yeniden yorumlanarak varlığını sürdürmektedir; bu bağlamda marka logoları, ikonlaşmış figürler ve popüler kültüre ait görsel öğeler, yalnızca dekoratif unsurlar olarak değil, aynı zamanda kültürel bir söylemin taşıyıcıları olarak da bu yüzeylerde sıklıkla yer bulmaktadır. Örneğin; V8 Hotel’de kullanılan duvar kâğıdı tasarımında, günümüzün tüketim dünyasında tanınırlığı olan markalardan Shell’in, logo ve görsel mekân olarak yer aldığı gözlemlenebilir (Bkz. Görsel 12). Reklamlar, gazete ilanları, dergi sayfaları hatta paranın kendisi sanat eserlerine konu olmuştur. Duvar kağıtlarında kullanılan popüler öğeler, Pop Art akımının başlattığı tüketim kültürü, ikon marka ve logolarının sanat eserlerinde kullanılmaya başlamasının etkisi olarak görülebilmektedir.

Görsel 12. V8 Hotel Wallpaper, 2018

Sonuç

Pop Art'ın duvar kağıdı tasarımları üzerindeki etkisi, sanatı yalnızca bir estetik unsur olmaktan çıkarıp, mekanların kimliğini şekillendiren güçlü bir ifade aracı haline dönüştürmüştür. Bu akım, sanatın seri üretim ve tüketim kültürüyle olan bağıını yeniden tanımlayarak, günlük yaşamın sıradan unsurlarını görsel bir dile dönüştürmüştür. Duvar kağıtlarının özellikle son iki yüzyılda artan erişilebilirliği, insanların gündelik hayatlarında duvar kağıdı kullanımının hızla yer edinmesini sağlamıştır. 19. yüzyıl sonrasında gelişen teknolojilerle üretimin artmasına rağmen, 20. yüzyıl itibarıyla Modernizm ideallerinin süslemeye karşı duruşunun talebi azaltacağı beklentisi gerçekleşmemiştir. Her on yıl kendi üretim ve estetik kaygılarını taşıyarak ürünleri çeşitlendirmeyi sürdürmüştür. İki dünya savaşı sonrası gelişen ekonomiler, dönüşen toplumsal yapılar sanat eğilimlerinde de etkili olmuştur.

Pop Art ile 1960'lı yıllarda sanatın yüksek kültürden kopuşu başlamış ve o dönemde duvar kağıtlarının kullanımıyla paralel bir felsefi gelişim yaşanmıştır. Duvar kağıtları da Pop sanatçıların benimsediği seri üretim mantığına uygun olarak üretilmiş ve popüler görselleri, sanat eserlerinden ziyade dekoratif unsurlar olarak evlerde kullanılmaya başlanmıştır. Kullanılan desenler, imgeler ve verilmek istenen mesaj, izleyicide derin etkiler yaratmış ve günlük yaşamda sıkça tercih edilmeye başlanmıştır. Duvar kağıdı desenlerinin gelişiminde, baskı ve teknik yöntemlerinin gelişmesiyle üretimi ve çoğalması kolaylaşmış, dekoratif görseller hayatın her alanında kendine yer bulmuştur. Araştırma, Pop Art'ın yalnızca sanatsal bir hareket olarak değil, aynı zamanda iç mekân tasarımını şekillendiren önemli bir kültürel fenomen olduğunu ortaya koymuştur. Günümüz duvar kağıdı tasarımlarının Pop Art'tan ilham alarak dekoratif bir unsuru sanatla buluşturduğu, sanatı mekanların estetiğine entegre eden bir araç haline getirdiği görülmüştür. Sadece desen etkisi olarak değil, Pop Art felsefesinin bir seri üretim ve tüketim unsuru olarak da duvar kağıdı fikrini ortaya koyduğu görülmüştür.

Toplumsal dinamiklerle eşzamanlı gelişen sanat pratikleri, özellikle 20. yüzyıl boyunca belirgin estetik ve ideolojik duruşlar sergileyen sanat akımları aracılığıyla kendini ifade etmiştir. Adolf Loos'un süslemeyi bir suç olarak nitelendirmesi, yüzyıllar boyunca süregelen sanatsal bezeme geleneğinin modern yaşamda artık yer bulamayacağı yönünde bir kırılma noktası olarak değerlendirilmiş olsa da, bu öngörü sanatsal pratikler içerisinde kalıcı bir dönüşüme yol açmamıştır. Görsel uygulamalar çeşitlenerek geçmişin ifade biçimleri de 21. yüzyılda popüleritesini sürdürmektedir. Günümüz duvar kağıtları, Pop Art'tan miras alınan cesur renkler, tekrarlayan desenler ve grafik formlarla, sanatı iç mekanların ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir. Bu süreç, sadece geçmişin estetik yaklaşımlarını günümüze taşımakla kalmamış, aynı zamanda modern tasarımın sınırlarını genişleten bir yenilik platformu yaratmıştır. Pop Art'ın etkisi, duvar kağıdı gibi gündelik ürünleri hem bir sanat eseri hem de bir tüketim objesi olarak değerlendirme biçimimizi kökten değiştirmiştir. Bu dönüşüm, mekân tasarımında sanatın kalıcılığını ve tüketim kültürünün etkisini vurgulayarak, duvar kağıdını estetik bir araçtan kültürel bir miras taşıyıcısına dönüştürmüştür.

Kaynakça

- Akay, A. (2002). *Kapitalizm ve Pop Kültür*. Bağlam Yayınları.
- Bradbury, D. (2014). *Mid-century modern complete*. Thames & Hudson.
- Crow, T. (1987). Saturday Disasters: Trace and Reference in Early Warhol. *Art in American Dergisi*
- Honnet, K. (1998). *Warhol*. Taschen Publishing.
- Jackson, L. (2022). *20th Century Pattern Design: Textile and Wallpaper Pioneers*. Princeton Architectural Press.
- Kalfa, Z. (2019). Soyut Resim Sanatı: Eğilimler, Öğretiler ve Karşı İddia. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 4(2), 201-221.
- Kelly RM. De La Manufacture Au Mur'dan Seçmeler: PDF 1 - Duvar Kağıdının Tarihçesi. Çeviri. (2019). [Erişim tarihi: 5 Kasım 2019]. DOI: 10.2139/ssrn.3481333
- Lynton, N. (1982). *Modern Sanatın Öyküsü*. Remzi Yayınları.
- Mason, A. (2018). *William Morris and the Arts & Crafts Movement: A Design Sourcebook*. Thames & Hudson.
- Necipoğlu G. & Payne, A. (2016). *Histories of Ornament from Global to Local*. Princeton University Press.
- Newall D., Unwin C. (2011). *The Chronology of Pattern, Pattern in Art from Lotus Flower to Flower Power*. A&C Black.
- Osterwold, T. (2007). *Pop art* (L. Galbraith, Trans.). Taschen.
- Öğüt, Ç. (2008). *Popüler Kültürün Toplumsal Etkileri ve Pop Sanat*. (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü).
- Warhol A, Hackett P. Popism: The Warhol Sixties. New York: Harcourt Brace Jovanovich; 1980.
- Woodham, J.M. (1997). *Twentieth-century Design*. Oxford University Press.

İnternet Kaynakçası

- Watson, A. (2018). *The Surprising Story of Wallpaper*. Erişim Tarihi: 02.01.2025. <https://www.bbc.com/culture/article/20181106-the-surprising-story-of-wallpaper>
- Tate. (2024). *Pop Art*. Erişim Tarihi: 15.12.2024. <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/p/pop-art>

Görsel Kaynakçası

Görsel 1. Richard. Hamilton, "Günümüz Evlerini Bu Denli Degisik ve Çekici Kılan Nedir?", 1956, <https://gaiadergi.com/richard-hamilton-bugunun-evlerini-denli-farkli-denli-cazip-kilan-nedir/>

Görsel 2. Andy Warhol, "Flowers", 1964, http://artgallery.yale.edu/pages/collection/popups/pc_modern/detils15.html

Görsel 3. Roy Lichtenstein, “Masterpiece”, 1962 ,

<https://www.sothebys.com/en/buy/auction/2021/contemporary-curated-2/roy-lichtenstein-masterpiece-1962>

Görsel 4. Marimekko. *How the Classic Pattern was Born*. “Unikko”. Erişim Tarihi

15.12.2024. https://www.marimekko.com/gb_en/journal/how-the-unikko-pattern-was-born

Görsel 5. Victoria&Albert Museum Collections. *Conran Fabrics*, “Graphic 2”. Erişim

Tarihi 15.12.2024. <https://collections.vam.ac.uk/item/O268757/graphic-two-furnishing-fabric-ryman-conran-studio/>

Görsel 6. Victoria&Albert Museum Collections. *Sue Palmer*, “Isometric”. Erişim Tarihi:

15.12.2024. <https://collections.vam.ac.uk/item/O268789/isometric-furnishing-fabric-sue-thatcher-palmer/>

Görsel 7. Cooper Hewitt. *United DeSoto, Bravo Koleksiyonu* “Where It’s At”. Erişim

Tarihi 15.12.2024. <https://www.cooperhewitt.org/2017/03/01/where-its-at/>

Görsel 8. WallPepper Group, Cream amb Wallpaper, 2019,

https://www.archiproducts.com/en/news/wallpaper-inspired-by-pop-art_82717

Görsel 9. Wall St Wallpaper, Black and White Pop Art Wall Mural, 2018,

<https://www.etsy.com/listing/721974083/black-white-pop-art-wall-mural-self>

Görsel 10. Flavor Paper, Small Flowers, Andy Warhol Collection, 2015,

<https://www.flavorpaper.com/images/made/e2064546b408b11bea3e7e6c2507177e23d5eaf8.jpg>

Görsel 11. Andy Warhol, The Velvet Underground Cover, 1967, Banana Drop, 2019,

<https://www.moma.org/collection/works/297601>,

<https://www.feathr.com/wallpaper/brown-terracotta-banana-wallpaper/>

Görsel 12. Wallpaper, Design and Application in Space, 2018, Designer: Chen Ting,

Chief Editör: Mo Tingli, 22

Bu makale iThenticate intihal tespit yazılımıyla taranmıştır. / This article has been scanned by iThenticate plagiarism detection software.

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur. / In this study, the rules stated in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive” were followed.

Araştırma iki yazar tarafından yürütülmüştür (Katkı Oranı: %50-%50). / The research was conducted by two authors (Author Contribution: 50%-50%).

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır. / There is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.

Yazarlar, makalede yapay zekâ programlarını kullanmadığını ve yapay zekâ desteği almadığını beyan etmiştir. / The authors declared that s/he did not use artificial intelligence programs and did not receive artificial intelligence support in the article.